

Loiza en Mirjam Lamers

Loiza

1

De brief van Tess

Loiza

Hoi Loiza,

Ik volg je nu al een tijd op televisie en Instagram. Je bent een prachtig mens, het kan niet anders dan dat je moeder trots op je is. Ik wil jullie beiden graag iets vragen als dat mag. Wij hebben een zoontje, Martijn, hij wordt bijna acht. Hij was twee of drie jaar oud toen hij aangaf een meisje te willen zijn, en de laatste tijd zegt hij het steeds vaker. Wij accepteren Martijn zoals hij is, als jongen of als meisje. Daarom schreven we ons in voor de wachtlijst bij de stichting die in deze regio gesprekken voert met ouders en kinderen over gendertransities. Maar het duurt minimaal een halfjaar voordat we ons eerste gesprek krijgen, dat is best lang.

Martijn is ondertussen behoorlijk aan het experimenteren met kledingstijlen, pruiken en make-up. Het is

wel eens over the top. Dat maakt me onzeker of we de teugels wel verder moeten laten vieren. Hebben jullie misschien tips voor ons, wat we op dit moment kunnen doen voor Martijn? Hij wil ook als meisje naar school en ik weet niet zo goed welk tempo wij het best kunnen aanhouden. Is het beter om eerst gesprekken te voeren met experts of om Martijn volledig zijn hart te laten volgen, ongeacht wat het professionele advies straks zal zijn? Wij zijn zo bang voor de pijn die anderen hem zullen aandoen. Jullie hebben het vast druk, toch hoop ik dat jullie kunnen reageren.

*Met hartelijke groet,
Tess*

Mijn moeder en ik kijken elkaar aan. We zitten in de auto, deze mail kwam zojuist binnen en ik besloot het bericht voor te lezen. Alleen vandaag al is dit brief nummer twee, en de dag is nog lang niet voorbij. Sinds ik *Holland's Next Top Model* won en sindsdien met enige regelmaat in de kijker sta, blijken er zoveel mensen, instanties en jongeren te zijn die mij of mijn moeder om raad vragen.

Het liefst reageer ik persoonlijk op elk bericht, maar het is gewoon te veel. Door de overdaad aan zulke berichten besluiten mijn moeder en ik om regelmatig ons verhaal in de media te vertellen. Over hoe wij het gedaan hebben. Ik met

mijn moeder, met mijn vader, met mijn zusje en broertje, met ons hele gezin. Het leven dat ik nu leid, maakt mij gelukkig en dat interesseert mensen. Zij hebben hun pad nog niet bewandeld en zijn op zoek naar handvatten. Hoe kom je met zo weinig mogelijk kleerscheuren door dit traject heen? Als mensen naar onze ervaringen vragen, vertellen we er altijd bij dat onze manier niet de enige juiste manier is. Het was zeker ook niet makkelijk, hoewel dat van buitenaf soms wel zo lijkt.

Ik kijk nog eens opzij naar mijn moeder. Eén ding zal ik wel toegeven: ik heb ontzettend veel geluk gehad met de mensen in mijn directe omgeving.

Terug naar de brief van Tess. Mijn hart gaat uit naar Martijn en haar moeder. Ik zou ze willen vertellen over de valkuilen van dit moment en in de jaren die eraan komen en over de overwinningen en het geluk. Geluk dat overigens niemand kan garanderen. Ik zou ze over mijn weg willen vertellen. Om te laten zien waar ik denk dat we een voorbeeld zijn, maar ook om te laten zien waar we betere keuzes hadden kunnen maken. Maar we kunnen niet iedereen mailen of bellen. En weer komt het idee om een boek te schrijven naar boven. We zouden zoveel meer mensen tegelijkertijd kunnen helpen. Ook al hebben we geen antwoord op alle vragen, als we mensen zoals Tess een stukje op weg kunnen helpen met één vraag waar ze mee worstelen, dan ben ik daar dankbaar voor. Al is het maar een heel klein stukje.

Dag lieve Tess,

Je neemt Martijn serieus en je laat haar zijn wie ze wil zijn. Dat is echt het allerbeste wat je als moeder kunt doen. De wachttijden zijn inderdaad een drama, dat speelt nu heel erg. Dat is het nadeel van het feit dat het een steeds bekender begrip wordt, het transgender zijn. Ik weet vanuit mijn ervaringen hoe belangrijk het was dat mijn ouders altijd naar mij hebben geluisterd en wij het tempo eigenlijk samen hebben bepaald. Daar zit een limiet aan, als je dochter bijvoorbeeld een paradijsvogel is. Als ze weg is van extravagante kledingkeuzes en accessoires, dan wil ze dat op een gegeven moment uiten. Zelf had ik twintig prinsessenjurken klaarliggen om naar school te dragen, maar ik ben achteraf blij dat ik het niet heb gedaan. Het pestgedrag zou alleen maar erger zijn geworden.

Praat met elkaar en probeer samen het pad uit te stippelen, stap voor stap. Naar school in 'gewone kleding' en thuis prinsessenjurken, pruiken, kronen of tiara's en wat al niet meer. Laat je kind binnen je eigen kaders zijn gang gaan, de wereld ontdekken. Het ziekenhuis zal je vragen om je kind enige tijd te laten onderzoeken, om te kijken of er een kans is dat Martijn zich later toch identificeert als een jongen. Ik vond dat heel naar, het voelde alsof ik teruggeduwd werd in het jongenskeurslijf en daar moest blijven.

Misschien ervaart Martijn dit ook zo, maar hopelijk begrijp je waarom ze dat doen. Mocht Martijn zeker weten dat hij als meisje naar school wil, bel dan met de leraren. Bespreek jullie situatie. Ik kan het tempo niet uitstippelen voor jullie, maar ik weet wel dat door open met elkaar te praten, jullie samen het tempo kunnen bepalen. Er is niet één manier om dit te doen.

Vertrouw op jezelf.

*Liefs,
Loiza*

2

De geboorte van Lucas

Mirjam

Een vraag die ik als moeder van Loiza vaak krijg, is wanneer het moment was dat we zeker wisten dat Lucas een meisje was. Dat heeft eigenlijk wel een paar jaar geduurd, hoewel we al vroeg wisten dat er iets speelde. Gek genoeg kwamen de eerste aanwijzingen eigenlijk al tijdens de zwangerschap.

Een van de mooiste dagen van mijn leven was 9 januari 1995 in Wageningen, de dag waarop Loiza werd geboren. Ik wilde ontzettend graag moeder worden, en het moment was eindelijk daar. Ik kon mijn geluk niet op. Ik droomde mijn hele leven al van kinderen, en dan het liefst eerst een jongen en dan een meisje. Op de basisschool werd ik namelijk flink gepest. Als ik een grote broer had, dan zou niemand mij wat durven aandoen. Tenminste, dat dacht ik toentertijd.

Toen Theo en ik nog maar kort bij elkaar waren, keken we een film en daar kwam de naam Lucas in voor. ‘O, Lucas, wat is dat een leuke naam!’ zeiden we tegen elkaar. ‘Als we

ooit een zoon krijgen, dan gaan we die Lucas noemen.’ We schreven de naam op in een schriftje als een wens voor later.

Tijdens een consultatie luisterde de verloskundige naar het hartje van de baby en ze wist het zeker: Theo en ik werden de gelukkige ouders van een meisje. Ze had al meer dan twintig jaar ervaring in het vak, dus namen we aan dat ze gelijk had. Eigenlijk was het dus de verloskundige die Luus als eerste herkende aan haar hartslag, dat vind ik heel bijzonder. De geboorte begon en om allerlei verschillende redenen beviel ik in het ziekenhuis.

De baby bleek een jongetje te zijn. Een jongetje?! Je kunt je voorstellen hoe verbaasd we waren toen ik beviel van een zóón. Om eerlijk te zijn was ik echt even van de kaart. Mijn bevalling was moeilijk op gang gekomen en Lucas moest zijn eerste nacht in een couveuse doorbrengen, dus lag ik die eerste nacht alleen in mijn ziekenhuisbed. Ik weet nog goed dat ik uren naar het plafond staarde, ik kon er de eerste uren niet van slapen. Ik dacht alleen maar: ja maar, ik kreeg toch een meisje, hoe kan dit nu? Ik wist niet zo goed wat ik ervan moest denken en had even de tijd nodig om te schakelen. Het moment waarop ik Lucas in mijn armen kreeg, maakte het me allemaal niets meer uit. Een zoon of een dochter: ik had hoe dan ook een prachtig kind gekregen.

In de weken na de geboorte van Lucas had ik veel zorgen. Hij was veel ziek, behoorlijk benauwd en zijn maagje zat niet goed. Het bleek een cascademaagje te zijn, waardoor voeding

niet goed zijn maag in kon lopen. Dus moesten we met voeden bepaalde bewegingen maken: voorover, achterover, naar allebei de zijkanten, zodat die voeding goed de maag in kon komen. Daar vonden we op een gegeven moment wel een weg in. Ook kochten we een stoomapparaatje voor de benauwdheid, en kregen we een heleboel medicijnen om hoest en slijmvorming tegen te gaan. Het was geen gemakkelijke tijd, maar gelukkig ging het steeds beter.

Zes maanden na de geboorte van Lucas was ik alweer zwanger, deze keer van Maaïke, en hoewel ik vrij moe was van deze maanden, was ik blij een tweede kind te krijgen. Toen de verloskundige vertelde dat ze wederom een meisje in mijn buik hoorde, werd mijn man boos. Hij nam het voor mij op: ‘Weet je wat een rotnacht Mirjam in het ziekenhuis had? Jij dacht dat het een meisje zou worden, maar het werd een jongetje. En nu zeg je weer hetzelfde?’ zei Theo geïrriteerd. Hij wilde er niets van horen. Hoewel Maaïke wel als meisje werd geboren, heeft de verloskundige zich bij mijn zwangerschap van Thijs niet meer aan een voorspelling gewaagd.

Een van de eerste momenten waarop ik Lucas als Loiza had kunnen herkennen, was tijdens een van de fijne ochtenden die we samen hadden. Als Theo ’s ochtends naar zijn werk ging, dan haalde ik Lucas uit bed. Hij was in tegenstelling tot zijn zusje altijd vroeg wakker. Maaïke was een heel lief kind, een ‘slaper’ zoals ze dat wel zeggen. Zij bleef lekker dutten totdat

ik haar wakker maakte. Lucas vond het heerlijk om bij mij in de slaapkamer te spelen. Ik zette dan een grote spiegel voor de deur en bleef nog even in bed liggen, met de tv aan. Lucas ging zich dan verkleeden, met mijn T-shirts en hakken aan en een handdoek om zijn hoofd gewikkeld. ‘Kijk mama, zo is het net alsof ik mooi lang haar heb!’ Zo stond hij voor de spiegel, hij was dan echt aan het paraderen. Het liefst deed hij ook mijn make-up op. Hij werd daar zo blij van, dat was ontzettend mooi om te zien. Dat het geen typisch jongensgedrag is, dat zagen we wel, maar daar schonken mijn man en ik verder geen aandacht aan.

Een vriendin van me kreeg drie maanden voor de geboorte van Lucas ook een jongen. ‘Maak je je geen zorgen?’ vroeg ze aan mij. ‘Hoezo?’ reageerde ik verbaasd. ‘Ja, stel nou dat Lucas straks homo blijkt te zijn?’ Ik vertelde haar dat het mij niet uitmaakte. Een gelukkig kind, dat was voor ons het belangrijkste. Theo en ik zijn in onze beide families bekend met homoseksualiteit en hebben er nooit persoonlijk problemen mee ervaren. Daar heb je zelf toch geen invloed op? Leven en laten leven, dat is ons motto. Dus lieten wij Lucas lekker met Barbies of soldaatjes spelen, het maakte ons niet uit. De voorkeur bleek al gauw uit te gaan naar Barbies en ander speelgoed van zijn zusje. Maaike en Lucas zaten vaak samen in de huiskamer te knutselen of te verven. Prima toch? Ik had er geen verdere gedachten bij. Het zijn twee kinderen, gewoon laten doen waar ze plezier in hebben.

Ook bij de peuterspeelzaal werd er kritisch gekeken naar

het gedrag van Lucas. De kleuterleidster wilde hem graag uit de poppenhoek lokken en hem verleiden om vaker naar de bouwhoek te gaan en met auto's te spelen. 'Dat is prima. Als jullie dat nodig vinden, dan probeer je dat maar,' was mijn reactie. Het kon in mijn ogen geen kwaad. Alleen pakte dat lastiger uit dan gedacht. Lucas kwam na zulke dagen vreselijk chagrijnig en drammerig thuis. Daar vond hij weer de verkleedjurkjes en prinsessenspulletjes om mee te spelen, en veranderde hij weer in een blij kind. Ik liet hem wederom zijn gang gaan. Wij wilden hem per slot van rekening gelukkig zien.

Het verschil in voorkeuren voor speelgoed tussen onze kinderen was ontzettend goed merkbaar. Vier jaar na Lucas werd zijn broertje Thijs geboren. Al snel merkten we dat al het jongensspeelgoed van Lucas een enorme aantrekkingskracht op Thijs had. Alle mooie auto's die hij van zijn grootouders cadeau had gekregen, stonden alleen maar voor de sier op zijn kamer; Lucas heeft ze nooit aangeraakt. Thijs daarentegen kon er niet van afblijven. Zodra hij kon lopen, griste hij die auto's van de plank af om ermee te spelen. Het werd ons al gauw duidelijk hoe perfect Maaike en Thijs in het verwachtingspatroon van meisjes- en jongensgedrag vielen, en hoe anders Lucas zich gedroeg. Toen er bijvoorbeeld een vrouw met een prachtige bloemetjesjurk aan over het schoolplein liep, was het Lucas die mijn aandacht daarop vestigde: 'Kijk eens, mama, die mevrouw heeft zo'n mooie jurk aan!' Of: 'Mama, waarom loop jij niet op hakjes? Juf Marie-José

loopt altijd op hakjes, kijk nu hoe mooi, mam!' Ik zag het als een voorbode van homoseksualiteit, want van transgender kinderen had ik eerlijk gezegd nooit eerder gehoord. Het kwam niet in me op dat Lucas weleens een meisje kon zijn.

Pas in groep vier merkten we dat Lucas toch écht anders was, dat er meer aan de hand was. Maaïke ging ook naar de basisschool en kwam uiteindelijk zelfs samen met Lucas in dezelfde klas, omdat ze niet meer dan vijftien maanden in leeftijd schelen. Al die jaren hebben ze dezelfde vriendinnetjes gehad; Lucas speelde eigenlijk niet met jongens. Langzaam maar zeker begonnen we toch na te denken over wat er eigenlijk precies speelde, en het duurde niet lang meer voordat we een antwoord hadden.

3

Er klopte iets niet

Loiza

Loiza, heb jij iets speciaals gedaan om je ouders te vertellen dat je een meisje was? Ik weet niet hoe ik het mijn ouders moet vertellen dat ik géén meisje ben!

Kiki (per DM)

Zolang ik me kon herinneren, klopte er iets niet. Als jong kind kun je niets met dat gevoel, er is alleen een soort van onrust. Die onrust uitte zich in meerdere aspecten van mijn leven. Zo wilde ik bijvoorbeeld geen jongenskleiding dragen. Elke ochtend was het weer raak en maakte ik stampij. Het moet een drama voor mijn moeder zijn geweest om mij aan te kleden. Hetzelfde probleem deed zich voor bij speelgoed, muziek, vriendjes en vriendinnetjes, om maar iets te noemen. Niets klopte. Alles wat mensen van mij als Lucas verwachtte, leek niet

bij me te passen. Wat wel goed voelde, waren alle dingen die van mijn zusje Maaïke waren. Haar speelgoed vond ik fantastisch en mijn haar wilde ik hetzelfde dragen als zij. Echt, ik wilde niets liever.

Zo weigerde ik op driejarige leeftijd om ander ondergoed te dragen dan dat van mijn zusje. Ik vertel weleens voor de grap dat dit de manier is waarop ik mijn coming-out heb gedaan. Maaïke had voor haar verjaardag drie setjes ondergoed gekregen van K3, in feite dezelfde onderbroekjes en hemdjes, maar met drie verschillende kleuren. Het was het mooiste ondergoed dat ik ooit had gezien, en absoluut het enige ondergoed dat ik wilde dragen. Ik was toch immers, net als Maaïke, een meisje? Zo voelde dat.

Ik vond het setje ondergoed vooral fantastisch omdat ik zelf helemaal gék was van K3. Toen ik klein was, deed ik een tijdlang niets anders dan naar hun muziek luisteren en de bijbehorende dansfilmpjes bekijken. Ik herinner me nog dat mijn moeder ons voor sinterklaas eens kaartjes voor een concert cadeau gaf. Samen met Maaïke en een nichtje van ons gingen we diezelfde maand nog naar een optreden in Arnhem. Ik was nog zo jong, maar ik stond boven op mijn stoel en begon te huilen toen ik K3 op het podium zag verschijnen. Ik werd zó emotioneel toen ik ze in het echt zag!

Je kunt je voorstellen hoe jaloers ik was op dat ondergoedsetje van mijn zusje. Maar ik droeg niet alleen graag meisjesondergoed, het allerliefst ging ik elke dag in een prinsessenjurk op pad, compleet met kroon of tiara. Voor mijn moeder

was het helpen aankleden voor school elke dag weer een strijd. Zij koos voor mij steeds een spijkerbroek en T-shirt uit, en een trui voor eroverheen als het koud was. Toen ik eenmaal oud genoeg was om mezelf aan te kleden, legde mijn moeder 's ochtends mijn kleding klaar. Later op de dag, als mijn vader me bijvoorbeeld hielp met uitkleden, kwamen mijn ouders er vaak achter dat ik onder mijn spijkerbroek tóch het K3-ondergoed van mijn zusje had aangedaan. Ik gehoorzaamde mijn ouders, maar wilde me tegelijkertijd mezelf voelen.

Op die momenten hadden mijn ouders wel door dat ik geen doorsneezoen was. Eigenlijk wist iedereen in mijn omgeving wel dat er iets anders aan mij was. De basisschoollerares vertelden aan mijn moeder: 'Lucas zit het liefst de hele dag in de poppenhoek, hij wil zich alleen maar verkleden.' Ja, weet je, in die poppenhoek hing ook een bruidsjurk, speciaal voor kinderen vermaakt. Die was ooit aan de school cadeau gedaan door een van de moeders. In die tijd wist ik helemaal niet dat een jurk dragen bij de meisjesdingen hoorde, ik wist alleen dat ik daarmee wilde spelen. Met de bruidsjurk aan voelde ik me goed, dan voelde ik me mezelf. Daar hoefde ik niet over na te denken.

Afgezien van dat grapje over het K3-ondergoed heb ik tegenover mijn ouders niet echt een 'coming-out' gehad. Heel veel mensen vragen me daarnaar in DM's of in mailtjes, maar ook in interviews. Dat is vaak zo emotioneel beladen dat ik soms weleens bijna beschaamd moet zeggen: 'Ik heb niet echt een

coming-out gehad. Dat was niet nodig, mijn ouders hebben gewoon goed opgelet.' Zo kan ik dat wel zeggen, want ik heb wat ik in die jaren deed natuurlijk nooit heel bewust gedaan. Waar ben je op vier-, vijfjarige leeftijd bewust van? Weinig. Toch heb ik altijd wel aangegeven dat ik een meisje wilde zijn en dat er iets niet klopte. Ik kan me niet voorstellen hoe lastig dit moet zijn geweest voor mijn ouders. Ik confronteerde ze bijna dagelijks met een ontzettend ingewikkeld en lastig dilemma. 'Mama, mag ik net als Maaike zijn? En mama, mama, mama, waarom heeft Maaike een ander lichaam dan ik?' Weet je wel, dat soort vragen, als kind gooi je ze er zonder na te denken uit. Gelukkig waren mijn ouders oplettend en heel open van geest. Zij zagen dat ik ongelukkig werd van het jongetje spelen en hoewel het erg verwarrend voor ze was, accepteerden ze dat wel. Daarom zijn ze op zoek gegaan naar antwoorden.

Mijn moeder zocht urenlang op internet: wat is hierover te vinden? Waarom is mijn kind zo? Mijn kind wil een meisje zijn terwijl hij als jongetje is geboren, wat is dit? Genderdysforie was in die tijd nog helemaal niet zo bekend als nu (we hebben het over het jaar 2000). En dan al helemaal niet in dat kleine dorpje waar ik vandaan kwam, dat was helemaal niet werelds. Volgens mij was het in 2001 dat Kelly van der Veer voor het eerst openlijk op nationale tv in het programma *Big Brother* vertelde dat ze transgender was. Als ik er soms over nadenk, dan besef ik: wat bijzonder eigenlijk dat mijn ouders in die tijd al zo vooruitstrevend waren, zo acceptierend! Op internet vond mijn moeder de eerste handvatten en leerde ze

meer over de term ‘transgender’ en het bijbehorende transitietraject. Die open en onderzoekende houding heeft er dus uiteindelijk ook toe geleid dat wij als het ware met het hele gezin de transitie in zijn gegaan. Het traject werd niet alleen dat van mij, we spraken er veel over en in zekere zin deden we het met z’n allen. Nogmaals: ik was echt nog een kind, dus uiteraard moest dat ook wel. Maar ik merkte door de natuurlijke insteek van mijn ouders dat ik er zelf altijd makkelijk in ben meegegaan.

Ik mocht gewoon kind zijn en mijn ouders zorgden ervoor dat ik zo gelukkig mogelijk kon zijn. En als dat betekende dat ze met me naar het ziekenhuis moesten om met het transitietraject te beginnen, dan deden ze dat. Als mijn moeder daarvoor school moest bellen om me af te melden, dan was dat geen probleem. Ook al wisten mijn ouders helemaal niet hoe het transitietraject eruitzag of hoe de school zou reageren, ze deden het toch. Zo heeft mijn moeder nadat we het ziekenhuis hadden bezocht en de diagnose ‘genderdysfoor’ was gesteld, mijn lerares opgebeld en gezegd: ‘Lucas wil morgen met meisjeskleding aan naar school.’ Ik zat in groep vier of vijf, en de lerares wist niet wat haar overkwam. Toen het ziekenhuis bevestiging gaf, waren mijn ouders zekerder in hun keuze om mij als meisje naar school te laten gaan. Een week daarvoor waren we met mijn zusje gaan winkelen. Ik zag toen een outfit die ik zo graag wilde dat mijn moeder die voor me had gekocht.

De ochtend dat ik voor het eerst in meisjeskleding naar school mocht, herinner ik me nog goed. Het was ook de eerste

ochtend dat we geen strijd hadden over mijn kleding. Op alle voorgaande schooldagen was ik gefrustreerd geweest. Bij elke outfit be kroop me een boos gevoel. ‘Dat wil ik niet aan!’ riep ik dan heel hard tegen mijn moeder. Die combinatie van wanhoop, machteloosheid en onbegrip kan ik nog steeds voelen, zo heftig was dat. Mijn jeugd werd niet alleen door negatieve gevoelens gekenmerkt; het was vallen en opstaan. Je valt en voelt pijn, je huilt en droogt je tranen, je staat op en gaat weer verder. Zo deed ik dat dan ook. Maar na alle dagen dat ik weigerde om verkleed als jongen naar buiten te gaan, staat die eerste dag dat ik eindelijk als mezelf naar school toe mocht in mijn geheugen gegrift.

Lieve Kiki,

Vertel je ouders hoe je je voelt en vraag ze of ze je willen begrijpen. Zeg dat je hun steun en liefde nodig hebt. Misschien valt het mee; er is steeds meer bekend over hoe jij je voelt en over wat jij wilt. Als het niet meevalt, vraag dan aan een juf of een tante, een oma of een oppas, of je het met hen mag bespreken. Samen komen jullie eruit. Je mag me altijd een DM sturen om te vertellen hoe het gaat. Doen, hoor!

Veel liefs,

Loiza